

דמכיון שהוא סבה להוציא דם יש לחוש לכל הגשים ובפרט שחתני הרמ"ד שליט"א שהיה המעורר בזה דובר עם הרופא שהמציא הפילן תודה לו שעורך יותר ממחצה נשים רואות מזה דם ואראה לברך הדבר יותר, וגם בדבר רבוי המדה שהוא נגד הסכרה ומש"כ כתר"ה שנעשה מבע"פ שהוא דבר איסור צריך לברך אם הוא מדבר שאינו ראוי לאכילה שבהבהמה שאף לא היה חשש בזה שהוא גם באופן שלא ראוי לאכילה דהוי תרתי במקום צער גדול. ועתה נשמע שהפילן הם דבר שמויק להאשה במחלות אחרות ולכן אין ליקח הפילן מצד חשש סכנה לענין אחר.

ובדבר חתונה שתהיה בקאנסערוואטיווי טעמפל והראב"י שלהם יהיה מסדר הקידושין אין לאיש כשר להיות שם. אך אם רב כשר יסדר הקידושין כדין התורה, אוי כיון שהחתונה הא אינה בזמן שבאים להתפלל שם ליכא איסור מדינא שהרי אין מקום לחשוד שהולכין להתפלל שם, אבל לאדם חשוב אין לו לילך לשם אף באופן זה רק כשהוא צורך גדול ורק דרך מקרה שנודמן כן. ולענין אם הקידושין תופסין, אם אך היו שם שני עדים כשרים לעדות תופסין הקידושין, והראב"י עצמו פשוט שפסול לעדות ואין חלוק אם היה מתולה רב קאנסערוואטיווי שלמד בסעמינאר שלהם או שהיה רב מוסמך שקבל משרה בטעמפל הקאנסערוואטיווי, ואולי עוד גרוע שהוא כשנה ופירש. ואני תמה איך הולך חתן שתשוב עצמו לשומר תורה לעשות חתונתו בסדר קידושין של ראב"י קאנסערוואטיווי ובטעמפל שלהם וצריך כתר"ה לומר לו שאסור זה.

הגני ידו,

משה פיינשטיין

סימן יח

**בא"א לה להתעבר אלא בזיוף זרע
הבעל למעיה קודם שישלמו ז' נקיים**

כ' מנחם אב תשכ"א.

מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר יעקב הכהן זעלצער שליט"א הרב דקה"י עדת ישורון ביאתאננעס-בורג.

הגה בדבר האשה אשר לפי דברי הרופאים מומחים היא מוכשרת לקבל הרייון רק ביום השמיני ויום התשיעי מהתחלת וסתה, וכתב כתר"ה שבדבר זליפת זרע הבעל לבטנה יש שמתירין אחרי עבוד

הוא משום דשם תשמיש על זה דהרי האשה נתנית מזה כתשמיש ממש כיון שהכיס הוא דבר רך והאשה מרגשת בהכנסתו האבר, והגר"ח"ע בספר אחיעזר סובר שהוא דרך תשמיש גם להתיר לאשה שסכנה לה להתעבר, ואף שלדעתי לא מסתבר זה מ"מ שם תשמיש יש ע"ז שאף שאין להתיר כשאינה רוצה להתעבר אף משום סכנה לדעתי, עכ"פ ניאוף ביד ליכא ע"ז כיון שהוא באופן תשמיש ששם ביאה באשה יש על זה, ונשאר רק האיסור דזרע לבטלה שלצורך בדיקה לרפאותו אינו לבטלה, אבל בזוכית שהוא קשה ואין שום הגאה להאשה במה שמכניס אברו לשם הוא ניאוף ביד ובכלי שאסור אף לבדיקה זו, ולכן יש לעשות כדלעיל ויעיק מע"כ בתשובתי ויראה ברור הדברים. ומ"מ הייתי אומר שיחכה מלעשות בדיקה זו עד שימלאו חמש שנים מיום הגישואין כי מצוי טובא שאין נשים צעירות מתעברות עד איזה שנים ולכן אולי אין הצורך גדול עדיין כי יש לקוות להשי"ת שתתעבר אשתו בקרוב ולא יצטרך לקולא זו.

ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

סימן יז

**כרבר הפילן שהמציאו שמועיל שלא
תתעבר**

כ"ה אלול תשכ"ב.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר חיים דוד ספרינג שליט"א.

הנה כרבר הפילן שלא תתעבר האשה, מצד האיסור דזרע לבטלה ליכא והיה שייך להתיר כשקיימו פו"ר כשיש לה צער גדול ליקחם עד שיגדלו מעט. אבל החשש דרואות מזה משהו רם הוא חשש גדול אף למה ששמע כתר"ה מרופאים שרק בלוקחות מדה קטנה חמשה מיליגראם רואות משהו דם ורק כשליש נשים ורק בפעם ראשונה ושניה וכשלווקחות מדה מרובה עשרה מיליגראם כמעט אינן רואות שום דם דעכ"פ כיון שאיכא אף רק מקצת נשים הרואות דם יש לאסור. וצריכה האשה שרוצה ליקח הפילן להגיה מוך באותו מקום ויהיה שם חיש אחד בכל הזמן ואם לא תראה תוכל לסמוך שהיא מאלו הגשים שאין רואות דם מזה. אבל בעצם אין לסמוך על הרופאים במה שאומרים שרק שלישי נשים רואות דלא שייך לידע דבר ברור בזה להתשיב כרוב שאינן רואות

י"ז נקיים קודם הוסת ותצא מספק זבה ואחר ז' ימים מהתחלת הוסת אם תפסוק מדמיה תטבול כדין גדה מדאורייתא ואח"כ יעשו זליפת הורע לבטנה ומחמת שיש שאוסרין רוצה כתר"ה לידע רעתי העניה. והנה אם הגירון הוא דרך תשמיש להתיר בשביל פו"ר לעשות כדונא דאורייתא לא כחומרת ר' זירא שיושבות ז' נקיים, אף שיש מקום לדון בזה מ"מ למעשה אין להתיר ואין רצוני לרבר בזה ע"י הכתב ורק אם יזמין השי"ת שנתראה איזה פעם נדבר בזה לברור הדבר ולא למעשה.

אבל כפי שמשמע הוי הגירון לזלף זרע הבעל לתוך בטנה שלא בתשמיש אלא ע"י שפופרת שעושיין הרופאים, אין צורך לטבילה בזה כי איסור וכת דנדה הוא רק ע"י תשמיש דביאה ואם תתעבר מזרע הבעל בנדתה ע"י הזילוף שהוא סאמבטי שאיתא בגמ' אין שום פגם על הולד. ומפורש כן בט"ז יו"ד סימן קצ"ה סק"ז מהגהת סמ"ק בשם הר"פ שאשה נדה יכולה לשכוב אסדיני בעלה ואינה חוששת פן תתעבר מש"ז של בעלה ויהא הולד בן הנדה משום רכיון ראין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי ואפילו תתעבר מש"ז של אחר ורק שעל ש"ז של אחר קפרינן אהבתנה ועל שמא ישא אחותו מאביו שזה ליכא בנדה מש"ז של בעלה, וכן הא סובר הב"ח שממנו העתיק הט"ז וגם הב"ש בסימן א' סק"י שהביא להב"ה הא סובר כן וכן הרעת נותן, ומה שאיתא באוצר הפרוסקים בשם בר ליואה ועוד ספר שפליגי ע"ז בורע של אחר שהוא ממזר הם דברי הבל הוא נגד הר"פ ורבתינו האחרונים עמודי ההוראה, וממילא בשל הבעל אף שהיא נדה אין שום פגם בהולד, וממילא אין להחמיר ולהצריכה לטבול אחר שבעה ימים בלא ספירת שבעה נקיים משום שיכול לבא מזה קלקול להקל גם לשמש עם בעלה והוי חומרא דאתי לידי קולא, וגם שאין בזה שום צורך להחמיר שאין לחוש לשיטתם כלל, ובפרט לפגם דולר הנדה שאין נוגע זה לאיסורין כלל דכשר אף לכהונה אלא שהוא פגם בעלמא לענין חשיבות ומעלה.

אבל מה שעומד נגד עשיית זה למעשה הוא איך להוציא הזרע מהבעל, שאף שהוא בשביל להוליד בנים שמסתבר שאין בזה משום איסור הוצאת זרע לבטלה, והוא כ"ש ממה שמותר למי שניקב הגיד שלו וסתמו שבורקין אותו בהוצאת זרע לראות אם נסתם היטב בימות דף ע"ז אף שהתם הוא ספק אלמא דכיון שהוא כדי לראות אם מותר ליקח אשה אין זה לבטלה כ"ש הכא שהוא כמו ודאי שיווליד ע"י שלא הוי לבטלה, אבל הא משום חזינן שלמשמש האבד בידים ולהוציא זרע אסור שהרי שלח רבא בריה דרבה לר' יוסף ילמרנו רבינו היכי עבדינן

הוצרך ר' יוסף לומר שמנחינן נהמא חמימי דשערי אבי פוקרי ומקרי ואבוי אמר שמעבדינן קמיה בגדי צבעונין ויהרהר ע"ז בנשים וניקרי ע"י"ש והא במשמוש הידים בהאבד ודאי ניקרי אלמא דזה אסור אף לצורך לישא אשה ולהוליד בנים, ובארתי שהוא מצד שבמשמוש הידים באבד יש עוד איסור לא תנאף ביד דתנא רבי ר' ישמעאל בנדה דף י"ג שאיסור זה לא הותר בשביל פו"ר כמו שלא הותר ניאוף ממש ולכן אסור ע"י משמוש הידים ושאל היכי עבדינן, והתירו ע"י הנחת נהמא חמימי דשערי אבי פוקרי שהוא נקב הרעי שכיון שאינו נוגע בהאבד אף שמתקשה אברו ע"ז ליכא איסור לא תנאף אלא איסור הוצאת זרע לבטלה, וכן להרהר בנשים שהאיסור הוא מונשמת מכל דבר רע דדריש ר' פינחס בן יאיר מכאן שאסור להרהר ביום ולבא לידי טומאה כלילה בהוצאת זרע בכתובות דף מ"ו שחזינן שאין איסור הרהור איסור מצד עצמו אלא משום שלא יבא לידי קרי לבטלה שאין הקפידא משום הטומאה דרשאין ליטמאות בכל הטומאות לכתחלה אלא משום הוצאת הזרע לבטלה, ולכן בכאן לבדיקה אם נסתם היטב שהוא לצורך לישא אשה ולהוליד בנים ואינו לבטלה מותר.

ונמצא שגם בעוכדא זו יצטרך להוציא הזרע רק באופנים אלו ולא במשמוש ידים באבר וכיון שלא בקיאינן בעצה דנהמא חמימי דשערי יצטרך לעשות כאבוי שהוא בהרהור באשתו כמו שרוצה לזבועלה ורשאי להסתכל בה בכונה ליהנות במקומות שמותר באשתו נדה ולהשתדל שיתאזה לתשמיש עד שיתקשה אברו מזה בלא נגיעה ואז יכניס אברו בכלי זכוכית שיצא לשם הזרע, ויש אנשים שלא יועיל להם זה אכל רוב אנשים מועיל להם ההרהור להוציא זרע בפרט בזמננו. וזרע זה שיוציא יכניסו בשפופרת לבטן האשה בימים שראויה להריון אף שלא טבלה, ויצא בזה מצות פו"ר כשתוליד האשה ע"ז, ל"מ להב"ש שם שכתב בפירושו דאף על גתעברה באמבטי דהוא בנו לכל דבר אף לצאת בו מצות פו"ר אלא אף להמגיה בט"ז סק"ח שהוא החכ"צ, דכל מה שנכתב בט"ז על סימן א' הוא של המגיה, שבאמבטי מסתפק משום דתלי בקום ועשה והיא נתעברה מעצמה נמי מסתכר שיודה ככאן דהוציא ככונה על דעת להכניס בשפופרת לבטן אשתו רהוי זה במעשה, ובעצם טעם המגיה בט"ז דכיון שבלא מעשה אפשר לא יצא, לא נכון כלל דהא בהיו לו בנים בהיותו עכ"ם ונתגייר רלד' יוחנן קיים פו"ר ביבמות דף ס"ב ואיפסק כן בש"ע סימן א' סעיף ז' אף שבהיותו עכ"ם לא היה מחוייב שהקשה ע"ז הטורא בריה דרבה לר' יוסף דאכל מצה בהיותו שוטה לא

יצא האם נשתמה צריך לאכול מצה אחרת משום דכין דלא היה מחוייב בעת שעשה המצוה לא שייך לומר שייקיים המצוה בזה ועיין במנ"ח מצוה א' שתירץ מחמת זה דמצות פו"ד אינו על המעשה אלא על היות הבנים דלכן אם מתו לא קיים פו"ד, וא"כ גם ע"י אמבטי אף שהוא שלא במעשה נמי יצא.

ולע"ד יש לתרץ בפשיטות דאף שלא מסתבר לומר כהמנ"ח שהמצוה לא תהיה על המעשה, אבל המעשה שנצטוו בפו"ד אינה תולדת הבנים דזה אינו בידו אלא המצוה החיוב שעליו הוא לבעול אשתו ביאה גמורה שיהיה אפשר מזה להוליד, וראיה לזה מתוס' ב"ב דף י"ג ד"ה כופין שכתבו דמשעת העראה קא עקר ללאו ועשה ופירר לא מקיים ע"י גמר ביאה ע"י, הרי דבגמר ביאה נחשב מקיים אף שעדיין לא נתעברה כלל כיון דרק זה בידו לעשות. חיוב זה לבעול אשתו איכא עליו מצד פו"ד ע"י שילדו לו בן ובת שאז נפטר, ומדויק לשון המשנה ביבמות דף ס"א שלא אמר כמה בנים מחוייב אדם להוליד אלא אמר לא יבטל אדם מפו"ד אא"כ יש לו בנים, דפירושו דמצות פו"ד שעליו הוא הבעילה שרק זה הוא בידו ואין לו לבטל מזה עד שיהיו לו בנים, וממילא כשיש לו בנים כבר אף מבעילות שבעל כשלא היה מחוייב כשהיה עכו"ם או שוטה ולא קיים מצוה במעשיו מ"מ אין לחייבו שוב במצוה זו כיון שיש לו בנים שלא חייבה תורה מצוה זו למי שיש לו בנים, וכהכרח הוא פטור כמו בקיים פו"ד. עכ"פ איך שנימא אין לחלק בין אמבטי להוליד בהיותו נכרי או שוטה ואף ר"ל שפליג בנכרי משום דכקטן שנולד דמי מודה בשוטה שנפטר וכ"כ הוא באמבטי דלא כהמגיה ב"ז.

ידידו מוקירו ומברכו, משה פיינשטיין

פימן יפ

באשה שהיתה נשואה רק בערכאות וניסת אח"כ לאחרי בלא גט אם יש חשש על הבנים

א' דר"ח אלול תשכ"ג.

מע"כ ירידי הנכבד הרב יעקב ווערנער שליט"א.

הנה אם נישואי הראשון היו רק בערכאות אשר אף אם יש אצלם נתינה דטבעת מידו לידה הרי לא היו שם עדים כשרים ולא ילכו עדים כשרים לראות בקידושי ערכאות, ונמצא שהקידושי שהיו אז אינם כלום, הנידון הוא רק מה שדרו יחד שתי שנים

שאנו סהדי שהיו ביאות הרבה וחזקה שאין בוועל בעילות זנות ובעל לשם קידושי ואף אם לא נתכוונו לקידושי תורה משום שלא היו שומרי תורה אולי אין צורך להתכוין לקידושי תורה דכין שנשאה לאשה ולא לזונה סגי שתהיה קנויה לו במה שנבעלה לו אח"כ בדרך ביאה דאישות שהרי ביאות אלו לא היו לזנות, אבל כבר בארתי בספרי אגרות משה חלק אהע"ז סימן ע"ד שבמפקדין לעבור איסורי תורה אין בהם חזקה ושכן פוסקין גם המחבר והרמ"א ודחיתי שם דברי הגאון ר' יוסף אליהו הענקין שליט"א שמחמיר בזה ותשיג את הספר ותעיין שם. אך אף כשנחמיר הוא רק כשראו שני אנשים כשרים לעדות איך שרדים כדרך איש ואשתו שהוא רק אם דרו במקום ששכיחי אנשים כשרים שיש לתלות שידעו וראו לכה"פ שנים מהם אבל אם לא היו במקום ששכיחי אנשים כשרים שיותר מצוי שכשרים לעדות לא ידעו שהן איש ואשתו אינו כלום אף להגרי"א הענקין שליט"א.

הנה אף שלדינא אני מסיק להיתר בכל אופן במפקדין שעוברין על הרבה איסורין חנות ובפרט במדינה זו שנקל להשיג להתקדש אצל רב כדין התורה ולא רצו בשאט נפשם להתקדש כדין התורה ודאי אין להיש שייכונו לקידושי, מ"מ משחדלין אנו להשיג גט אם אפשר לחומר איסור א"א ומה שהתירתי היה במקום שא"א להשיג גט, אבל לענין הבנים שהוא רק איסור לאו דממזר וגם בממזר הא איכא קולא דספק ממזר מותר אין להחמיר כלל אף לכתחלה. אבל צריך לידע דדאי שלא היו הנישואין אלא בערכאות, ואם כל הידיעה היא רק מהנערה ואמרה שהיה רק בערכאות הרי הפה שאמר הוא הפה שהתיר ואם גם אחרים יודעין מזה צריך לחקור ולדרוש ואם יתברר שהיו רק בערכאות מותרת הבת לקהל אף לכתחלה, וכ"ש כשכבר היו שידוכין והיא בשם כלה שלו שצריך לישא אותה לכתחלה, גם פשוט שיש לסמוך על הרב שסידר הקידושי השניים כיון שהוא ת"ח ויד"ש שאם היתה צריכה גט לא היה מסודר הקידושי בלא גט, ולכן כיון שאני רואה שבמכתבך אתה כותב עליה שהיא בת תורה ומצויינת במעלות ומדות ישראל שהוא סימן שהיא כשרה אף שאין לסמוך על סימן זה לדינא מ"מ כיון שמדינא הרי מבואר שהיא כשרה לקהל לכתחלה יש לסמוך על סימן זה שלא להזמיר בחנם ולצער לנערה השוטה, ולכן ישא אותה המשודך שלה למיט' ביום שהוקבע ולא ירברו שוב עם שום איש מזה כדי שלא יוצאו לעז שלא כדין.

משה פיינשטיין

ידידו,